

आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे व आयुक्त,
दिव्यांग कल्याण, पुणे यांच्या
आस्थापनेवरील गट-अ व गट-ब संवर्गातील
पदांच्या सेवाप्रवेश नियमात सुधारणा
करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक सकआ-२०१९/प्र.क्र. ६५/भाग-१/आस्था-२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक- १५ ऑक्टोबर, २०२४

शासन निर्णय-

आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे व आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांच्या आस्थापनेवरील अतिरिक्त आयुक्त, समाज कल्याण व तत्सम गट-अ, सह आयुक्त, समाज कल्याण व तत्सम गट-अ, उप आयुक्त, समाज कल्याण व तत्सम गट-अ, सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण व तत्सम गट-अ, समाज कल्याण अधिकारी, गट-ब व गृहप्रमुख गट-ब या पदांचे सेवाप्रवेश नियम सुधारीत करून संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ अंतर्गत सोबतच्या अधिसूचनेत (इंग्रजी व मराठी) दर्शविल्याप्रमाणे शासन विहित करीत आहे.

२. उपरोक्त अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाच्या असाधारण राजपत्रात स्वतंत्ररित्या प्रसिध्द करण्यात आले आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२४१०१५१८१५४०८७२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सतीश खैरमोडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) मा. मुख्यसचिव यांचे वरिष्ठ स्विच सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
- ६) सर्व विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ७) आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे
- ८) आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे
- ९) संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे
- १०) सर्व विभागीय आयुक्त
- ११) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
- १२) सर्व सहआयुक्त/उपायुक्त, समाज कल्याण

- १३) महाव्यवस्थापक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
- १४) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, नवी मुंबई (पत्रान्वये)
- १५) सदस्य सचिव, राज्य मागासवर्ग आयोग, पुणे
- १६) सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण
- १७) सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, समाज कल्याण
- १८) सर्व संशोधन अधिकारी, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती
- १९) सर्व समाज कल्याण अधिकारी, समाज कल्याण
- २०) सर्व गृहप्रमुख, शासकीय वसतिगृह
- २१) सहसचिव/सर्व उप सचिव/अवर सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २२) सचिव (सा.न्या.) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
- २३) सर्व कक्ष अधिकारी, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २४) निवड नस्ती आस्था-२

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-अ

वर्ष १०, अंक १०६(३)]

शुक्रवार, ऑक्टोबर ११, २०२४/आश्विन १९, शके १९४६

[पृष्ठे ९, किंमत : रुपये १५.००]

असाधारण क्रमांक २०७

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ११ ऑक्टोबर २०२४.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक सकआ-२०१९/प्र.क्र.६५/भाग-१/आस्था-२.— भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकाद्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि याबाबतीत काढलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा संलेख यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, महाराष्ट्र शासनाच्या, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे व आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांच्या आस्थापनेवरील, गट-अ व गट-ब (राजपत्रित) या विविध पदांच्या सेवाप्रवेशांचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांस, महाराष्ट्र शासनाच्या, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील, आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे व आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांच्या आस्थापनेवरील, अतिरिक्त आयुक्त, समाज कल्याण, किंवा अध्यक्ष, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती, गट-अ; सह आयुक्त, समाज कल्याण किंवा महासंचालक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-अ; उप आयुक्त, समाज कल्याण किंवा उप आयुक्त, दिव्यांग कल्याण किंवा प्रादेशिक उप आयुक्त, समाज कल्याण किंवा प्राध्यापक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था किंवा उप आयुक्त-नि-सदस्य, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती किंवा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती आयोग, गट-अ; सहायक आयुक्त, समाज कल्याण किंवा सहायक आयुक्त, दिव्यांग कल्याण किंवा जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद किंवा संशोधन अधिकारी-नि-सदस्य सचिव, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती किंवा सहायक प्राध्यापक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-अ; समाज कल्याण अधिकारी, समाज कल्याण किंवा सांख्यिकी अधिकारी, समाज कल्याण किंवा विशेष अधिकारी, अस्पृश्यता निर्मूलन किंवा विशेष अधिकारी, शासकीय निवासी शाळा किंवा निबंधक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-ब (राजपत्रित); गृहप्रमुख, शासकीय वसतिगृहे, गट-ब (राजपत्रित), पदांचे (सेवाप्रवेश) नियम, २०२४ असे म्हणावे.

(१)

२. या नियमांत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ आवश्यक नसेल तर , -

(क) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोक सेवा आयोग, असा आहे;

(ख) “आयुक्त” याचा अर्थ, समाज कल्याण आयुक्त, पुणे, महाराष्ट्र राज्य आणि दिव्यांग कल्याण आयुक्त, पुणे, महाराष्ट्र राज्य, असा आहे;

(ग) “आयुक्तालय” याचा अर्थ, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील समाज कल्याण आयुक्तालय, पुणे व दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, पुणे, असा आहे;

(घ) “पदवी” याचा अर्थ, एखाद्या सांविधिक विद्यापीठाची पदवी, असा आहे;

(ङ) “पदोन्नतीची पात्रता” याचा अर्थ, शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने, वेळोवेळी, काढलेले नियम, शासन निर्णय किंवा आदेश यांमध्ये पदोन्नतीसाठी विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्तीनुसार असलेली पदोन्नतीची पात्रता, असा आहे;

(च) “शासन” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन, असा आहे;

(छ) “मान्यताप्राप्त संस्था” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासनाने मान्यता दिलेली संस्था, असा आहे;

(ज) “सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग” याचा अर्थ, भारताच्या संविधानाच्या, अनुच्छेद १६६ अन्वये केलेल्या महाराष्ट्र शासनाच्या कामकाज नियमांना जोडलेल्या पहिल्या अनुसूचीत विनिर्दिष्ट केलेला विभाग, असा आहे;

३. अतिरिक्त आयुक्त, समाज कल्याण किंवा अध्यक्ष, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती, गट-अ या पदावरील नियुक्ती, एकतर, -

(क) सहआयुक्त, समाज कल्याण किंवा महासंचालक, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे, गट-अ, हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून ज्येष्ठतेच्या आधारे, पदोन्नतीसाठी पात्रता असणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(ख) जर पदोन्नतीसाठी पात्र उमेदवार उपलब्ध नसेल तर, समकक्ष पद धारण करणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या प्रतीनियुक्तीने नियुक्ती करण्यात येईल. सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी विहित केलेल्या प्रतिनियुक्ती धोरणाच्या अटी व शर्तीनुसार प्रतिनियुक्तीद्वारे नियुक्ती करण्यात येईल:

परंतु, उक्त पदावर प्रतिनियुक्तीद्वारे करावयाची नियुक्ती ही, मंजूर पदांच्या पंधरा टक्क्यांहून अधिक असणार नाही.

४. सह आयुक्त, समाज कल्याण किंवा महासंचालक, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-अ या पदावरील नियुक्ती, उप आयुक्त, समाज कल्याण किंवा उप आयुक्त, दिव्यांग कल्याण किंवा प्रादेशिक उप आयुक्त, समाज कल्याण किंवा प्राध्यापक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, किंवा उप आयुक्त-नि-सदस्य, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती किंवा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती आयोग, गट-अ हे पद धारण करणाऱ्या आणि त्या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या व्यक्तींमधून, सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, पदोन्नतीसाठी पात्रता असणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

५. उप आयुक्त, समाज कल्याण किंवा उप आयुक्त, दिव्यांग कल्याण किंवा प्रादेशिक उप आयुक्त, समाज कल्याण किंवा प्राध्यापक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था किंवा उप आयुक्त-नि-सदस्य, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती किंवा वरिष्ठ संशोधन अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती आयोग, गट-अ या पदावरील नियुक्ती, एकतर -

(क) सहायक आयुक्त, समाज कल्याण किंवा सहायक आयुक्त, दिव्यांग कल्याण किंवा जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद किंवा संशोधन अधिकारी-नि-सदस्य सचिव, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती किंवा सहायक प्राध्यापक, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-अ हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल

इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, पदोन्नतीसाठी पात्रता असणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(ख) जर पदोन्नतीसाठी पात्र उमेदवार उपलब्ध नसेल तर, समकक्ष पद धारण करणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या प्रतिनियुक्तीने करण्यात येईल. सामान्य प्रशासन विभागाने, वेळोवेळी, विहीत केलेल्या प्रतिनियुक्तीच्या धोरणाच्या अटी व शर्तीनुसार प्रतिनियुक्तीने नियुक्ती करण्यात येईल:

परंतु, उक्त पदांवर प्रतिनियुक्तीद्वारे करावयाची नियुक्ती ही, मंजूर पदांच्या पंधरा टक्क्यांहून अधिक असणार नाही.

६. सहायक आयुक्त, समाज कल्याण किंवा सहायक आयुक्त, दिव्यांग कल्याण किंवा जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद किंवा संशोधन अधिकारी-नि-सदस्य सचिव, जिल्हा जात प्रमाणपत्र पडताळणी समिती किंवा सहायक प्राध्यापक, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-अ या पदावरील नियुक्ती, एकतर,-

(क) (एक) समाज कल्याण अधिकारी, समाज कल्याण किंवा सांख्यिकी अधिकारी, समाज कल्याण किंवा विशेष अधिकारी, अस्पृश्यता निर्मूलन किंवा विशेष अधिकारी, शासकीय निवासी शाळा किंवा निबंधक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-ब (राजपत्रित) हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या; किंवा

(दोन) गृहप्रमुख, शासकीय वसतिगृहे, गट-ब (राजपत्रित) हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या,

व्यक्तींमधून, सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, पदोन्नतीसाठी पात्रता असणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल :

परंतु, खंड (एक) व (दोन) मध्ये नमूद केलेली पदे धारण करणाऱ्या व्यक्तींमधून उक्त पदावर अनुक्रमे ८०:२० या प्रमाणात नियुक्ती करण्यात येईल; किंवा

(ख) जे उमेदवार, पुढील निकषांची पूर्तता करतात अशा, त्यासाठी घेतलेल्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे, आयोगाने शिफारस केलेल्या उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल:-

(एक) वयोमर्यादा.-

(क) किमान वयोमर्यादा.- उक्त पदाच्या भरतीच्या जाहिरातीनुसार, अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास पूर्ण झालेले वय अठरा वर्षांपेक्षा कमी नसेल;

(ख) कमाल वयोमर्यादा.- उक्त पदाच्या भरतीच्या जाहिरातीनुसार, अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास, राखीव प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी वय, अडतीस वर्षांपेक्षा अधिक नसेल व राखीव प्रवर्गातील व्यक्तींसाठी वय, त्रेचाळीस वर्षांपेक्षा अधिक नसेल.

(दोन) किमान शैक्षणिक अर्हता.- सांविधिक विद्यापीठाची कोणत्याही विषयातील पदवी धारण करित असेल.

७. समाज कल्याण अधिकारी, समाज कल्याण किंवा सांख्यिकी अधिकारी, समाज कल्याण किंवा विशेष अधिकारी, अस्पृश्यता निर्मूलन किंवा विशेष अधिकारी, शासकीय निवासी शाळा किंवा निबंधक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, गट-ब (राजपत्रित) या पदावरील नियुक्ती, एकतर,-

(क) कार्यालयीन अधीक्षक, गट-क किंवा वरिष्ठ समाज कल्याण निरीक्षक, गट-क हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या व्यक्तींमधून, सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, पदोन्नतीसाठी पात्रता असणाऱ्या, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल:

परंतु, कार्यालयीन अधीक्षक, गट-क किंवा वरिष्ठ समाज कल्याण निरीक्षक, गट-क हे पद धारण करणाऱ्या व्यक्तींमधून, उक्त पदावर अनुक्रमे २:१ प्रमाणात, स्वतंत्र ज्येष्ठता यादीच्या आधारे, नियुक्ती करण्यात येईल;

किंवा

(ख) जे उमेदवार, पुढील निकषांची पूर्तता करतात अशा, त्यासाठी घेतलेल्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे, आयोगाने शिफारस केलेल्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल :-

(एक) वयोमर्यादा.-

(क) किमान वयोमर्यादा.- उक्त पदाच्या भरतीच्या जाहिरातीनुसार, अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास, पूर्ण झालेले वय, अठरा वर्षांपेक्षा कमी नसेल;

(ख) कमाल वयोमर्यादा .- त्या पदाच्या भरतीच्या जाहिरातीनुसार अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास राखीव प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी वय, अडतीस वर्षांपेक्षा अधिक नसेल व राखीव प्रवर्गातील व्यक्तींसाठी वय, त्रेचाळीस वर्षांपेक्षा अधिक नसेल.

(दोन) किमान शैक्षणिक अर्हता.- सांविधिक विद्यापीठाची कोणत्याही विषयातील पदवी धारण करीत असेल.

८. गृहप्रमुख, शासकीय वसतिगृहे, गट-ब (राजपत्रित) या पदावरील नियुक्ती, एकतर,-

(क) गृहपाल, शासकीय वसतिगृहे, गट-क हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावर तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित व अखंड सेवा असणाऱ्या, उक्त व्यक्तींमधून ज्येष्ठतेच्या आधारे, पदोन्नतीसाठी पात्रता असणाऱ्या योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(ख) शासनाने आयोगाशी विचारविनिमय करून त्याबाबतीत, वेळोवेळी काढलेल्या आदेशानुसार, आयोगाने घेतलेल्या मर्यादित स्पर्धात्मक परीक्षांच्या निकालाच्या आधारे, समाज कल्याण आयुक्ताच्या आस्थापनेरील गृहपाल, शासकीय वसतिगृह, गट-क हे पद धारण करीत असलेल्या व्यक्तींमधून, आयोगाने शिफारस केलेल्या उमेदवारांमधून गुणवत्तेच्या आधारे योग्य व्यक्तीची निवड करण्यात येईल.

९. नियम ६ मध्ये नमूद केलेल्या पदावरील नियुक्ती, पदोन्नतीने व नामनिर्देशनाने अनुक्रमे ४०:६० या प्रमाणात करण्यात येईल.

१०. नियम ७ मध्ये नमूद केलेल्या पदावरील नियुक्ती, पदोन्नतीने व नामनिर्देशनाने अनुक्रमे ७०:३० या प्रमाणात करण्यात येईल.

११. नियम ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदावरील नियुक्ती, पदोन्नतीने व निवडीने अनुक्रमे ५०:५० या प्रमाणात करण्यात येईल.

१२. नियम ६ किंवा ७ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त उमेदवार, संयुक्त परिवीक्षाधीन प्रशिक्षण कार्यक्रम (सी पी टी पी) व पदव्युत्तर पदवी कार्यक्रम एकत्रित पूर्ण करील. ज्येष्ठता, विभागीय परीक्षा, परिवीक्षाधीन कालावधी व इतर संबंधित बाबी यांचे, सामान्य प्रशासन विभागाने, याबाबतीत, वेळोवेळी काढलेल्या अधिसूचना, नियम, आदेश किंवा अन्य कोणतेही संलेख यांनुसार विनियमन करण्यात येईल.

१३. (१) नियम ३, ४, ५, ६, ७ किंवा ८ यामध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त करावयाची व्यक्ती, उक्त पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी अगोदरच हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, ती, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करील.

(२) नियम ६ किंवा ७ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेली व्यक्ती, अगोदरच हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, ती, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित कालमर्यादित हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करील. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतनवाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

१४. (१) नियम ३, ४, ५, ६, ७ किंवा ८ यामध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त करावयाची व्यक्ती, उक्त पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी, तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी

केलेल्या नियमांनुसार किंवा आदेशांनुसार विहित केलेले संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करील.

(२) नियम ६ किंवा ७ मध्ये नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तीने, तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी विहित केलेले असे संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादित धारण करील. ती व्यक्ती, ते प्रमाणपत्र धारण करीपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदावरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

१५. (१) नियम ६ किंवा ७ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्तीसाठी शिफारस केलेली व्यक्ती, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ याच्या तरतुदीनुसार आणि याबाबत शासनाने वेळोवेळी केलेले अन्य कोणतेही नियम, आदेश किंवा कोणतेही संलेख यांनुसार लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करील.

(२) लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करण्याच्या दिनांकाला दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असणारी व्यक्ती, शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी अपात्र असेल.

(३) एखाद्या व्यक्तीची शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, जर तिला नियुक्तीच्या वेळी किंवा त्यानंतर दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असल्याचे सिद्ध झाले तर, ती व्यक्ती, शासकीय सेवेतील उक्त पदावर कायम राहण्यासाठी अपात्र असेल.

१६. नियम ३, ४, ५, ६, ७ किंवा ८ यामध्ये नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती, महाराष्ट्र राज्यात कोठेही बदलीसाठी पात्र असेल.

१७. कोणत्याही शासकीय कर्मचा-याच्या नियुक्तीनंतर, शासनाने याबाबतीत, वेळोवेळी केलेले कोणतेही नियम, आदेश किंवा निर्णय यांमध्ये शासनाने विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्ती देखील अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू असतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

विजय वाघमारे,

शासनाचे सचिव.

SOCIAL JUSTICE AND SPECIAL ASSISTANCE DEPARTMENT,

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 11th October 2024.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. SWC-2019/C.R.65/Part 1/EST-2.— In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules, regulating recruitment to the various posts of Group-A and Group-B (Gazetted), on the establishment of the Commissioner, Social Welfare, Pune and Commissioner, Disability Welfare, Pune, under the administrative control of the Social Justice and Special Assistance Department of the Government of Maharashtra, namely:-

1. These rules may be called the Additional Commissioner, Social Welfare, or Chairman, District Caste Certificate Scrutiny Committee, Group-A; Joint Commissioner, Social Welfare or Director-General, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-A; Deputy Commissioner, Social Welfare or Deputy Commissioner, Disability Welfare or Regional Deputy Commissioner, Social Welfare or Professor, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, or Deputy Commissioner- cum-Member, District Caste Certificate Scrutiny Committee or Senior Research Officer, Maharashtra State Scheduled Castes and Scheduled Tribes Commission, Group-A; Assistant Commissioner, Social Welfare or Assistant Commissioner, Disability Welfare or District Social Welfare Officer, Zilla Parishad or Research Officer-cum-Member Secretary, District Caste Certificate Scrutiny Committee or Assistant Professor, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, , Group-A; Social Welfare Officer, Social Welfare or Statistical Officer, Social Welfare or Special Officer, Abolition of Untouchability or Special Officer, Government Residential School or Registrar, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-B (Gazetted); House Master, Government Hostels, Group-B (Gazetted), on the establishment of the Commissioner, Social Welfare, Pune and the Commissioner, Disability Welfare, Pune, under the administrative control of the Social Justice and Special Assistance Department of the Government of Maharashtra (Recruitment) Rules, 2024.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,-

- (a) "Commission" means the Maharashtra Public Service Commission;
- (b) "Commissioner" means the Commissioner of Social Welfare, Pune, Maharashtra State and the Commissioner of Disability Welfare, Pune, Maharashtra State;
- (c) "Commissionerate" means the Commissionerate of Social Welfare, Pune and the Commissionerate of Disability Welfare, Pune under the administrative control of Social Justice and Special Assistance Department;
- (d) "Degree" means degree of a statutory university;
- (e) "eligibility for promotion" means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time.
- (f) "Government" means the Government of Maharashtra;
- (g) "recognised institution" means an Institution recognised by the Government of Maharashtra;
- (h) "Social Justice and Special Assistance Department" means the Department specified in the First Schedule appended to the Maharashtra Government Rules of Business made under article 166 of the Constitution of India.

3. Appointment to the post of Additional Commissioner, Social Welfare or Chairman, District Caste Certificate Scrutiny Committee, Group-A, shall be made either, -

- (a) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion on the basis of seniority, from amongst the persons holding the post of Joint Commissioner, Social Welfare or Director-General, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Pune, Group-A and having

not less than three years regular and continuous service on that post; or

(b) by deputation of a suitable person holding the equivalent post if the eligible candidate for promotion is not available. The appointment by deputation shall be made in accordance with the terms and conditions of the deputation policy prescribed by the General Administration Department, from time to time:

Provided that, the appointment by deputation to the said post shall not be more than fifteen percent of the sanctioned posts.

4. Appointment to the post of Joint Commissioner, Social Welfare or Director-General, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-A, shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the post of Deputy Commissioner, Social Welfare or Deputy Commissioner, Disability Welfare or Regional Deputy Commissioner, Social Welfare or Professor, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, or Deputy Commissioner-cum-Member, District Caste Certificate Scrutiny Committee or Senior Research Officer, Maharashtra State Scheduled Castes and Scheduled Tribes Commission, Group-A and having not less than three years regular and continuous service on that post.

5. Appointment to the post of Deputy Commissioner, Social Welfare or Deputy Commissioner, Disability Welfare or Regional Deputy Commissioner, Social Welfare or Professor, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute or Deputy Commissioner-cum-Member, District Caste Certificate Scrutiny Committee or Senior Research Officer, Maharashtra State Scheduled Castes and Scheduled Tribes Commission Group-A, shall be made either, -

(a) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the post of Assistant Commissioner, Social Welfare or Assistant Commissioner, Disability Welfare or District Social Welfare Officer, Zilla Parishad or Research Officer-cum-member secretary, District Caste Certificate Scrutiny Committee or Assistant Professor, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-A and having not less than three years regular and continuous service on that post; or

(b) by deputation of a suitable person holding the equivalent post if the eligible candidate for promotion is not available. The appointment by deputation shall be made in accordance with the terms and conditions of the deputation policy prescribed by the General Administration Department, from time to time:

Provided that, the appointment by deputation to the said post shall not be more than fifteen percent of the sanctioned posts.

6. Appointment to the post of Assistant Commissioner, Social Welfare or Assistant Commissioner, Disability Welfare or District Social Welfare Officer, Zilla Parishad or Research Officer-cum-Member Secretary, District Caste Certificate Scrutiny Committee or Assistant Professor, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-A, shall be made either, -

(a) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the posts of. -

(i) Social Welfare Officer, Social Welfare or Statistical Officer, Social Welfare or Special Officer, Abolition of Untouchability or Special Officer, Government Residential School or Registrar, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-B (Gazetted) and having not less than three years regular and continuous service on that post; or

(ii) House Master, Government Hostels, Group-B (Gazetted) and having not less than three years regular and continuous service on that post:

Provided that, the appointment to the said post from amongst the persons holding posts mentioned in clauses (i) and (ii) shall be in the ratio of 80:20, respectively; or

(b) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission, on the basis of result of the Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:-

(i) Age limit.-

(A) Lower Age Limit- Not less than eighteen years of age completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(B) Upper Age Limit- Not more than thirty-eight years of age for the persons not

belonging to reserved categories and forty-three years of age for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) Minimum Educational Qualification. - Possess a degree in any subject from a statutory university.

7. Appointment to the post of Social Welfare Officer, Social Welfare or Statistical Officer, Social Welfare or Special Officer, Abolition of Untouchability or Special Officer, Government Residential School or Registrar, Dr. Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute, Group-B (Gazetted) shall be made either. -

(a) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion on the basis of common seniority from amongst the persons holding the post of Office Superintendent, Group-C or Senior Social Welfare Inspector, Group-C and having not less than three years regular and continuous service on that post:

Provided that the appointment to the said post from amongst the persons holding the post of Office Superintendent, Group-C or Senior Social Welfare Inspector, Group-C shall be in the ratio of 2:1, respectively, on the basis of an independent seniority list; or

(b) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:-

(i) Age limit. -

(A) Lower Age Limit- Not less than eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the said post;

(B) Upper Age Limit- Not more than thirty-eight years of age for the persons not belonging to reserved categories and forty-three years for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the said post.

(ii) Minimum Educational Qualification. - Possess a degree in any subject from a statutory university.

8. Appointment to the post of House Master, Government Hostels, Group-B (Gazetted), shall be made either, -

(a) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion on the basis of seniority, from amongst the persons holding the post of Warden, Government Hostels, Group-C and having not less than three years regular and continuous service on that post; or

(b) by selection of a suitable person on the basis of merit from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of the result of the Limited Competitive Examination held by the Commission in accordance with the orders issued by the Government, in consultation with the Commission in that behalf, from time to time, from amongst the persons holding the post of Warden, Government Hostels, Group-C on the establishment of Commissioner of Social Welfare.

9. Appointment to the post mentioned in rule 6 shall be made by promotion and nomination in the ratio of 40:60, respectively.

10. Appointment to the post mentioned in rule 7 shall be made by promotion and nomination in the ratio of 70:30, respectively.

11. Appointment to the post mentioned in rule 8 shall be made by promotion and selection in the ratio of 50:50, respectively.

12. A candidate appointed to the post mentioned in rule 6 or 7 by nomination shall complete Combined Probationary Training Programme (CPTP) and Post Graduate Degree Programme. The Seniority, Departmental Examination, Probation Period and other related matters shall be regulated as per notifications, rules, orders or any other instruments issued in this behalf by the General Administration Department, from time to time.

13. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 4, 5, 6, 7 or 8 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 6 or 7 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

14.(1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 4, 5, 6, 7 or 8 by promotion shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted therefrom before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 6 or 7 by nomination shall possess a Certificate in Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operation. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

15. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 6 or 7 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

16. A persons appointed to the post mentioned in rules 3, 4, 5, 6, 7 or 8 is shall be liable to be transferred anywhere in the State of Maharashtra.

17. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government servant in any rules, orders or resolutions issued in this behalf by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

VIJAY WAGHMARE,
Secretary to Government.